

לא מפחדים מהשואה

נילי קרן 10.06.2013 20:00

השימוש בשואה או באירועים שהיו בה אינו מעיד על פחד ממנה, כפי שמשמע מדברי אלוף בן במאמרו "מתי התחלנו לפחד מהשואה" ("הארץ" 3.6). בדור שלנו, אפילו שרידי השואה המעטים החיים בינינו אינם מפחדים מהשואה. הם מפחדים, או נכון יותר מודאגים, מהיחס של ממשלות ישראל למצבם הכלכלי והבריאותי.

השואה נהפכה כלי לשימושם של פוליטיקאים וקציני צבא בכירים כדי להשיג מטרות, שאין להן ולא כלום עם השואה. ייתכן אפילו, שאותם גורמים המנצלים את השואה לשימושים כאלה ואחרים אינם יודעים ואינם מבינים את העובדות והמשמעויות של השואה, שעליהן הם נסמכים בבואם להסביר ואולי לתרץ מדיניות כזאת או אחרת.

כשמדינת ישראל צדקה בעבר וצודקת בהווה בקריאת המציאות שבה היא נתונה, לא היה צורך - וגם עכשיו אין צורך - להזכיר את השואה. מדינת ישראל איבדה מזמן את הזכות לייצג את הניצולים, ובוודאי את הקורבנות. גם בני הדור השני, ובהם קציני צה"ל ומדינאים, עושים שימוש לרעה בעבר הכואב של בני משפחותיהם, כשהם הופכים את סיפורם האישי קרדום לחפור בו. "עדים במדים" ו"המטס מעל אושוויץ" אינם אלא שימוש מיותר בתקציב משרד הביטחון. האם איבד הצבא את יכולת השכנוע שלו בצדקת דרכה של ישראל, בחובתו להגן על אזרחיה ובנחישות החיילים, עד כדי כך שהוא זקוק לסיור בין מחנות ההשמדה כדי להשיג זאת?

בן טועה כאשר הוא טוען שבמלחמות הקודמות לא היתה השואה נוכחת: היא היתה נוכחת בתקופת ההמתנה ערב מלחמת ששת הימים, וגם במלחמה עצמה (ראו הספר "שיח לוחמים"). כך היה גם בזמן מלחמת יום הכיפורים. אבל אז החרדה לא נוצלה על ידי המדינאים כי באתוס הישראלי עד אז לא היה מקום לשואה אלא רק ל"גבורה".

אפשר לנחש מה יגיד ראש הממשלה בטקס פתיחתה של תצוגת הקבע החדשה בביתן היהודי שייערך השבוע במחנה המוות אושוויץ. יזכירו שם את איראן וסוריה, אולי יהיו שם עדים, במדים ובלבוש אזרחי, וקבוצת בני נוער והרבה הרבה דגלים. לא תהיה שם ענווה בפני הקורבנות ולא שתיקה מתוך כבוד.

בנימין נתניהו שוב ינסה להפחיד אותנו, אבל אנחנו כבר לא מפחדים.

ד"ר קרן היא חוקרת שואה ומרצה במכללת סמינר הקיבוצים